

STŘEDNĚDOBÉ VYHODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ OPERAČNÍ STRATEGIE HUMANITÁRNÍ POMOCI ČR NA ROK 2018

Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2018 (dále Operační strategie) byla projednána kolegiem a schválena ministrem zahraničních věcí v listopadu 2017. Strategie na pozadí globálních humanitárních potřeb, závazků a priorit ČR a schváleného rozpočtu ve výši 180 mil. Kč stanovila základní rozvrh čerpání humanitárního rozpočtu MZV ČR.

Vzhledem k vývoji humanitární situace ve světě a k pokročilému čerpání rozpočtu na humanitární pomoc předkládá ORS střednědobé vyhodnocení naplňování Operační strategie a čerpání rozpočtu na humanitární pomoc v roce 2018 i náměty na využití zbývajících prostředků do konce roku 2018.

1. NAPLŇOVÁNÍ OPERAČNÍ STRATEGIE A ČERPÁNÍ HUMANITÁRNÍHO ROZPOČTU OD LEDNA DO ČERVNA 2018

Operační strategie humanitární pomoci na rok 2018 počítala s rozpočtem na humanitární pomoc v celkové výši 180 mil. Kč (schválen usnesením vlády č. 468 z 21. 6. 2017 k Plánu ZRS na rok 2018) a s uvolněním 20 mil. Kč na humanitární dotace pro Sýrii (z prostředků dle UV 588/2016 na rok 2018).

V souladu s Operační strategií proběhla v období od 15. 11. 2017 do 20. 3. 2018 čtyři dotační výběrová řízení:

- **na pomoc zemím s komplexními problémy** (Barma/Myanmar, Etiopie, Středoafriická republika a Ukrajina) bylo schváleno **pět dotačních projektů** v celkové výši **24.797.412 Kč**;
- **na snižování rizika katastrof a odolnost v prioritních zemích ZRS ČR** (Etiopie, Kambodža, Zambie) bylo podpořeno **pět projektů**, tři v Kambodži a dva v Etiopii; celkovou částkou **9.884.897 Kč**;
- **na okamžitou pomoc pro Irák a irácké + syrské uprchlíky v regionu** bylo schváleno **sedm projektů** v Iráku (4x), Libanonu (2x) a Jordánsku (1x) v celkové výši **34.255.196 Kč**;
- dotační titul **pro Sýrii** byl hrazen z prostředků dle UV 588/2016 na rok 2018 v rámci ukazatele „Obnova Sýrie“ – se souhlasem meziresortní pracovní skupiny bylo podpořeno **šest projektů** v celkové hodnotě **28.857.602 Kč**.

U tří dotačních projektů zaměřených na snižování rizika katastrof v Etiopii a Kambodži bylo s realizátory (ADRA, CARE a Diakonie ČCE) uzavřeno rámcové Memorandum o spolupráci v letech 2018 – 2020, což odpovídá prioritám příslušných programů bilaterální ZRS ČR i mezinárodnímu humanitárnímu závazku podporovat víceleté humanitární aktivity.

Vedle dotačních projektů, z nichž většina bude realizována v průběhu celého roku 2018, byla z humanitárního rozpočtu MZV podpořena reakce na přírodní katastrofy: obnova **v Albánii** po záplavách (1,2 mil. Kč), **v Mexiku** po zemětřesení (3 mil. Kč) a posilování prevence povodní **v Bosně a Hercegovině** (100 tisíc EUR/2,615 mil. Kč).

V souvislosti s konfliktem **v Jemenu** ČR naplnila druhou část dvouletého příslibu pomoci poskytnutím **12 mil. Kč** na zdravotní péči, potravinovou pomoc a přístup vnitřně vysídlených obyvatel k vodě a obživě v součinnosti s Mezinárodním výborem Červeného kříže (ICRC), Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Světovým potravinovým programem (WFP). Pro konfliktem postižené oblasti na **Ukrajíně** bylo schváleno pokračování ozdravných pobytů pro děti, humanitární odminování a oprava vzdělávacích zařízení

v souhrnné hodnotě **5 mil. Kč**. Z humanitárního rozpočtu MZV byl dále podpořen projekt zdravotní péče v severním Iráku (1,9 mil. Kč místní NNO Shingala Azad).

Od ledna do 20. července 2018 tak bylo z humanitárního rozpočtu MZV, včetně prostředků na Sýrii, podpořeno **33 humanitárních projektů ve 14 zemích** v celkové hodnotě **123.510.107 Kč**. Naplněny tak byly **všechny hlavní priority** stanovené v Operační strategii na **I. – II. čtvrtletí 2018** i většina prioritních námětů získaných na podzim 2017 od ZÚ a SM ČR v zahraničí.

Na implementaci schválené humanitární pomoci se podílely české neziskové humanitární organizace (79 %), mezinárodní humanitární organizace (12 %) a místní instituce v cílových zemích v součinnosti s příslušnými ZÚ ČR (9 %).

V červenci byl do schvalovacího procesu zaslán návrh na **pomoc afghánským uprchlíkům a navrátilcům** (10 mil. Kč v součinnosti s IOM a UNHCR) a návrh na vyslání **letecké pomoci Švédsku při hašení lesních požárů** (3 mil. Kč). Oba návrhy byly doporučeny ke schválení operativní poradou vedení; návrh pro Afghánistán byl předložen ke schválení ministru zahraničních věcí, návrh pro Švédsko byl nabídnut cílové zemi (v případě realizace budou náklady refundovány Ministerstvu vnitra).

2. AKTUÁLNÍ HUMANITÁRNÍ SITUACE VE SVĚTĚ

V letošním roce pokračují a dále se vyhrocují závažné humanitární krize v souvislosti s **konflikty v Sýrii, Jemenu a Jižním Súdánu**. Přes mírné zlepšení přetrvává špatná humanitární situace také v **Iráku, Středoafričké republice** a na **Ukrajíně**. Souběh vnitřního konfliktu a klimatických dopadů zhoršuje humanitární situaci také v **regionech Afrického rohu** (zejména v Etiopii a Somálsku) a **Sahelu** (hlavně v Burkině Faso, Mauretánii a Nigeru). Uvedené krize mají závažné nejen vnitřní, ale i **regionální dopady**; mezinárodní společenství nadále jen s omezenými úspěchy řeší problém s dostupností pomoci k potřebným vzhledem k nedostatku financí a zejména též k nepříznivé bezpečnostní situaci a nerespektování humanitárních zásad aktéry konfliktů.

V částečné souvislosti s konflikty a dopady klimatických změn, ale i celkové chudoby a nerovností pokračuje **globální migrační krize** s bezprecedentními počty nuceně vysídlených **uprchlíků a vnitřně vysídlených osob (IDPs) zejména v Africe a na Blízkém východě**, se sekundárními dopady na Evropu i Asii. Právě souhra konfliktů a klimatických jevů (zejména sucha a s tím souvisejícího nedostatečného potravinového zabezpečení) prohloubila také **nucené přesídlování v Afghánistánu, Barmě/Myanmaru (zejména Arakanský a Kačjinský stát) a Bangladéši (Rohingové) i v Konžské demokratické republice (KDR)**.

Pokud jde o **přírodní katastrofy** mimo konfliktní oblasti, vlna sucha a související neúrody a požárů zasáhla evropský kontinent od Skandinávie a Pobaltí po Středomoří; naopak záplavy jihovýchodní Asii a části východní Afriky; zemětřesení zasáhla západní pobřeží Severní i Jižní Ameriky, Guatemala byla postižena sopečnými erupcemi. Z **epidemií** přetrvává výskyt cholery v Jemenu a jen zvolna pod kontrolu se dostává ebola v KDR.

Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA) ve svém globálním humanitárním výhledu k 30. červnu 2018 konstatuje, že závažnými humanitárními krizemi je postiženo **40 zemí a celkem 134 mil. lidí**. Potřeby pomoci na rok 2018 byly vyčísleny na **25,4 mld. USD** a donory jsou finančně pokryty jen z 33 %. Nejvíce donory opomíjené jsou humanitární výzvy na pomoc v regionálních uprchlických krizích v KDR, Jižním Súdánu, Burundi a Nigérii (financováno jen kolem 10 % požadavků) a komplexní pomoc Haiti, Etiopii, Palestině a Ukrajině.

Na jaře 2018 proběhly mezinárodní donorské konference pro Gazu a organizaci UNRWA, pro Irák, Jemen, Konžskou demokratickou republiku a pro Sýrii + region. ČR přednesla substantivní přísliby pomoci zejména na únorové **Kuvajtské konferenci na**

podporu rekonstrukce Iráku (prezentován materiál *Podpora české účasti při stabilizaci a rekonstrukci Iráku v období 2018 – 2021* s finančním příslibem ve výši 180 mil. Kč na léta 2019 – 2021 a s příslibem min. **20 mil. Kč z humanitárního rozpočtu v roce 2018**) a na dubnové **VI. mezinárodní donorské konferenci pro Sýrii v Bruselu** (ČR na rok 2018 přislíbila 222 mil. Kč, které vedle prostředků dle UV 588/2016 pro Sýrii zahrnují také programy Ministerstva vnitra, humanitární pomoc a rozvojové nástroje MZV pro Irák, Jordánsko, Libanon a Turecko). Na **druhé donorské konferenci pro Jemen v Ženevě** ČR potvrdila dvouletý příslib humanitární pomoci v letech 2017 – 2018 v souhrnné hodnotě 1 mil. USD (cca 26 mil. Kč), z něhož bylo v roce 2017 poskytnuto 14 mil. Kč na zdravotní péči, vodu a sanitaci a výživu pro konfliktem postižené obyvatelstvo prostřednictvím ICRC, IOM a WFP a v roce 2018 zbylých 12 mil. Kč na stejný účel s týmiž realizátory.

3. NÁVRH ČERPÁNÍ HUMANITÁRNÍHO ROZPOČTU DO KONCE ROKU 2018

Prioritní návrhy na podporu z humanitárního rozpočtu MZV do konce roku 2018 vycházejí z výše popsané humanitární situace ve světě, dosavadního čerpání humanitárního rozpočtu MZV a ze závazků, jež vyplývají ze strategických dokumentů MZV (Afghánistán, Irák, Sahel) a dalších příslibů pomoci. Zohledněny jsou také náměty obdržené od ZÚ a SM ČR v zahraničí i od globálních humanitárních aktérů a komplementarita se souběžnými aktivitami v gesci MV (MEDEVAC a program asistence zemím pod silnými migračními tlaky). Jednotlivé aktivity budou identifikovány v součinnosti s příslušnými bilaterálními i multilaterálními partnery při zohlednění průřezových priorit HP ČR zakotvených ve Strategii ZRS ČR 2018 – 2030 a v Operační strategii HP ČR na rok 2018, s důrazem na pomoc zvláště zranitelným a marginalizovaným skupinám lidí, včetně ochrany před sexuálním násilím a celkového posilování odolnosti.

Priority pro financování z humanitárního rozpočtu MZV do konce roku 2018 jsou uvedeny v předpokládaném chronologickém pořadí realizace s tím, že do konce listopadu 2018 bude průběžně zachovávána rezerva na nepředvídatelné ad hoc katastrofy.

- 1) **Schválení a implementace návrhů, které jsou ve schvalovacím procesu:** pomoc navrátilcům v Afghánistánu a afghánským uprchlíkům v regionu (10 mil. Kč v součinnosti s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky/UNHCR a s IOM); nabídka pomoci Švédsku (3 mil. Kč na týdenní vyslání policejního vrtulníku v hasičském provedení se dvěma posádkami).
- 2) **Identifikace a realizace pomoci Řecku:** 5 mil. Kč na obnovu po ničivých požárech, identifikace proběhne v součinnosti se ZÚ Athény.
- 3) **Dokončení identifikace a schválení pomoci Iráku a Sahelu v návaznosti na příslušné víceleté strategické dokumenty:** u Iráku je ve finální fázi identifikace pokračující pomoc dětem ve spolupráci s Dětským fondem OSN/UNICEF a pokračování aktivit v oblasti odminování s Organizací OSN pro odminování/UNMAS (10 – 15 mil. Kč), s níž může být zahájena spolupráce také v Afghánistánu. U Sahelu jsou rámcově identifikovány cílové země (Mali, Niger), partneři (IOM, UNICEF) i částka (20 mil. Kč), UNICEF i ČR finalizuje identifikaci možné návazné spolupráce s Francií.
- 4) **Identifikace a případná realizace pomoci v Etiopii/Africkém rohu, Jižním Súdánu a Barmě/Myanmaru** – ve všech třech případech jde o souběh bezpečnostní nestability/konfliktu, přírodních katastrof (sucho) a nuceného vysídlení s regionálním přesahem a zároveň o mezinárodně výrazně podfinancované krize, v nichž se ČR tradičně angažuje. Pomoc (v každém z případů v hodnotě 5 – 10 mil. Kč) bude identifikována v součinnosti s příslušnými ZÚ ČR a realizována místními či

mezinárodními humanitárními organizacemi, které jsou v příslušné zemi a sektoru zapojeny.

- 5) **Podpora humanitárních projektů UNRWA v Gaze/PAÚ** – příspěvek ve výši 3 mil. Kč vzhledem k přetrvávajícímu postavení PAÚ jako specifické země ZRS, rozsáhlým humanitárním potřebám a chronickému nedostatku prostředků.
- 6) **Z případného zůstatku příspěvek do fondu na podfinancované krize CERF a evt. i na podporu UNOCHA** (zajišťování humanitárního přístupu, obhajoba hlavních humanitárních zásad, mobilizace zdrojů a koordinace humanitární reakce) – dohromady do **10 mil. Kč**.

Do konce roku by měl být humanitární rozpočet MZV ČR na rok 2018 plně vyčerpán, včetně prostředků pro Sýrii dle UV 588/2016 vyčleněných na humanitární pomoc.

IMPLEMENTACE OPERAČNÍ STRATEGIE + NÁMĚTY DO KONCE ROKU 2018

Termín	Plánovaná částka (Kč)	Rámcový způsob využití	Schválené návrhy
I. – IV. čtvrtletí	50.000.000	Ad hoc humanitární krize (průběžně dle potřeb)	5.000.000 Ukrajina 1.200.000 Albánie 2.615.000 BaH 1.900.000 Irák Ve schvalovacím procesu: 3.000.000 Švédsko 5.000.000 Řecko
I. čtvrtletí	20.000.000 30.000.000 30.000.000 10.000.000	Dotační řízení: Sýrie (UV 588/2016) Irák + region Komplexní krize DRR a odolnost	28.857.602 – 6 projektů 34.255.196 – 7 projektů 24.797.412 – 5 projektů 9.884.897 – 5 projektů
I. - II. čtvrtletí	20.000.000	Závazky z roku 2017: Jemen Mexiko obnova	12.000.000 ICRC, IOM, WFP 3.000.000 obnova škol
III. – IV. čtvrtletí (na základě střednědobého vyhodnocení a stavu HP rozpočtu)	40.000.000	Další náměty ZÚ, mezinárodní spolupráce	Ve schvalovacím procesu: 10.000.000 Afghánistán (IOM, UNHCR) Nové náměty: 20.000.000 Sahel (UNICEF, IOM) 10.000.000 Irák (UNICEF) 10.000.000 Irák, Afghánistán (UNMAS) 10.000.000 Etiopie + region (OCHA) 5.000.000 Jižní Súdán (UNICEF/WFP) 10.000.000 Barma/Bangladéš (IOM/WFP, místní NGOs) 3.000.000 Gaza/PAÚ (UNRWA) Zůstatek = CERF/OCHA
Celkem (Kč)	Plánovaný rozpočet HP 180.000.000 Sýrie 20.000.000	Schválený rozpočet 180.000.000 HP 28.857.602 Sýrie	Schválená pomoc k 20. 7. 94.652.505 HP 28.857.602 Sýrie Zbývá: 85.347.495 HP